

Elke docent een leesbevorderaar

Lezen lijkt vanzelfsprekend, maar voor steeds meer jongeren is het dat niet. Op onze scholen zien docenten dagelijks wat dat betekent in de klas. Daarom werken scholen, bibliotheek en gemeente samen in het project 'Elke docent een leesbevorderaar'. Want goed lezen raakt alle vakken.

Uithuizen 'Voor leesplezier moet je ruimte maken'

Miranda Tabak is docent Nederlands in Uithuizen en op haar school het aanspreekpunt voor alles wat met taal en lezen te maken heeft.

Lezen is een vast onderdeel in de lessen van Miranda. Omdat veel leerlingen niet uit zichzelf lezen, zijn er verplichte leesmomenen. 'In de bovenbouw heb ik blokken en dan is het laatste half uur standaard lezen. Dan zeg ik: jongens, we gaan lezen. En ja, dan duurt het soms even voordat iedereen zijn boek heeft, maar uiteindelijk lukt het wél.'

Leesplezier staat voorop, benadrukt Miranda. Leerlingen lezen niet van een vaste lijst, maar kiezen boeken die bij hen passen. Vanaf klas 1 houden leerlingen een leesautobiografie bij, die in klas 4 terugkomt in het mondeling. 'Dan vraag ik aan ze: zie je dat je vooruit bent gegaan? En waaraan zie je dat?' Volgens Miranda speelt de schoolbibliotheek daarbij een belangrijke rol. 'Sinds we die hebben is het leesplezier echt toegenomen. Er is voor iedereen wel een boek.'

Dat lezen niet voor elke leerling vanzelfsprekend is, ziet Miranda dagelijks. Daarom zoekt ze naar laagdrempelige manieren om leerlingen toch met verhalen in aanraking te brengen. Luisterboeken zijn daar een voorbeeld van. 'Ik zeg weleens: je fietst elke dag een half uur. Zet een luisterboek op en je hebt zo een boek uit.'

Het mooiste is het natuurlijk wanneer een leerling zelf ontdekt dat lezen leuk kan zijn. 'Ik had in klas 1 een dyslectisch meisje dat lezen echt vreselijk vond. In klas 4 moest ze met mij over haar boek praten en toen zei ze toch: ja, eigenlijk vond ik dit een heel mooi boek. Ze was echt gegrepen.'

Naomi, klas 4:
'Ik leef mee met wat er speelt'

'Ik lees graag, het liefst waar gebeurde verhalen en historische boeken. Ik waan me dan in een andere wereld en leef mee met wat er speelt.'

De bekende kinderboekenschrijver **Maren Stoffels** op bezoek in Uithuizen.

Op dit moment lees ik de serie De reiziger van Diana Gabaldon. Dat is geschiedenis, met af en toe een beetje romantiek. Je wordt er echt in meegenomen, en dat vind ik leuk. Mijn boeken haal ik soms uit de bibliotheek op school, maar ook gewoon uit de boekenkast van mijn moeder.'

Op school moet ik soms ook iets anders lezen dan ik gewend ben. Dat vind ik wel irritant, maar zo lees je weleens een boek dat toch wel leuk is. Ook de boekopdrachten vind ik leuk, omdat je daarin veel vrijheid hebt. Je mag creatief zijn en je eigen mening geven.'

Louise, klas 4:
'Ik vind het wél leuk'

'Ik lees niet altijd uit mezelf. Ik vind het lastig om een boek te pakken en dan echt te beginnen. Maar zodra ik er eenmaal in zit ... ja, dan geniet ik er wel van.'

Mijn boeken kies ik meestal zelf. Ik lees vaker Engelse boeken dan Nederlandse. Mijn favoriete boek is The Perks of Being a Wallflower. Het gaat over een jongen die een slechte tijd heeft gehad en zich alleen voelt op school. Er gebeuren verdrietige maar ook leuke dingen, waar je je goed in kunt inleven.

Bij Nederlands vind ik het fijn dat ik mag kiezen hoe ik laat zien wat ik gelezen heb. Een opdracht maken vind ik veel leuker dan een presentatie geven. Een poster maken of een toets, dat heb ik liever.'

Annerie Baijer: 'Namens BiblioNet werken mijn collega Anne Stolk en ik als leesconsulent op Het Hogeland College. Voor het programma Bibliotheek op school werken we samen met directie en docenten aan het versterken van het leesonderwijs.'

De aanpak werkt

'We beheren de boekencollecties op school en komen regelmatig in de klas. Daar praten we met leerlingen over wat ze lezen en helpen we hen bij het kiezen van een passend boek. Veel jongeren haken af omdat een boek niet aansluit bij hun interesse of leesniveau. Zo'n negatieve ervaring kan ervoor zorgen dat lezen als iets vervelends wordt gezien, en dat is zonde.'

Het belang van lezen is groot, benadrukt Annerie. 'Uit landelijk onderzoek blijkt dat 33 procent van de 15-jarigen een te laag leesniveau heeft. Dat vergroot de kans op laaggeletterdheid en heeft grote gevolgen voor de zelfredzaamheid van jongeren en volwassenen.'

Het project 'Elke docent een leesbevorderaar' verandert ook mijn rol: we worden steeds meer adviseur van docenten. Docenten hebben meer invloed dan wij, omdat zij hun leerlingen beter kennen en dagelijks met hen werken,' legt ze uit. 'Leesvaardigheid is bovendien niet alleen belangrijk bij Nederlands of vreemde talen, maar bij alle vakken. Daarom willen we dat alle docenten zich verantwoordelijk voelen voor leesbevordering.'

De aanpak van leesbevordering werkt, blijkt uit de praktijk. 'De 'Leesmonitor' laat zien dat leerlingen positiever reageren op boeken en meer titels herkennen. We hoeven niet van iedereen een fanatieke lezer te maken, maar als leerlingen beter leren lezen, worden ze sterker in taal. En dat draagt bij aan betere schoolresultaten.'

Winsum 'Het is ook nog eens mindful'

Kas Jansen is docent Nederlands in Warffum. In zijn lessen staat lezen centraal, maar altijd op een manier die leerlingen écht raakt.

'Als ik enthousiast vertel over een boek dat ik heb gelezen, zie je dat dat bij leerlingen meteen werkt. Ze willen het boek dan vaak zelf ook lezen. Ik kies ook bewust voor jeugdliteratuur die dicht bij hun belevingswereld staat.' Boeken van Maren Stoffels bijvoorbeeld, of andere titels die ze makkelijk bij hem of in de schoolbibliotheek kunnen lenen.

Maar lezen bij Kas betekent natuurlijk niet alleen luisteren. 'In klas 1 en 2 mogen de leerlingen vaak zelf een boek uitkiezen. Maar, eerlijk is eerlijk, er zijn genoeg leerlingen voor wie lezen zowat een straf is. Dan stel ik weleens een graphic novel voor. Dat werkt verrassend goed. Dan hebben ze niet het gevoel dat ze lezen, maar ze doen het wél.'

De schoolbibliotheek en de leesconsulent spelen daarbij een belangrijke rol. 'Ik ben erg enthousiast over de samenwerking met onze leesconsulent. Ze komt regelmatig in de klas om boeken te promoten, en dat slaat altijd aan.' Daarnaast trekken de thematafels in de bibliotheek leerlingen aan. Thema's zoals de Holocaust nodigen uit: wie geïnteresseerd is, kan meteen een boek pakken. Ook schrijversbezoeken maken indruk. 'De bekende kinderboekenschrijver Maren Stoffels is bij ons in de klas geweest. Leerlingen luisterden met open mond en hebben daarna veel van haar boeken gelezen.'

Kas legt graag uit waarom lezen zo belangrijk is. 'Het verrijkt je verbeelding, vergroot je woordenschat en helpt bij het

lezen van schoolteksten. En het is ook nog eens mindful: even weg van je scherm.'

Levi, brugklas: 'Echt spannend'

'Ik lees graag, meestal een halfuurtje voor het slapen gaan. Soms lees ik ook op school, bij Nederlands, of als we na een toets niets meer te doen hebben.'

Mijn boeken haal ik vaak uit de bibliotheek. Ik lees vooral spannende boeken

of avonturen. Meestal kies ik ze zelf, maar soms helpen mijn ouders of de school, bijvoorbeeld als ik een boek voor Nederlands moet uitzoeken. Ik heb net Lasergame van Maren Stoffels gelezen. Ze is bij ons in de klas geweest en dat was echt heel leuk. Het is mijn favoriete boek. Het gaat over vier kinderen die een lasergame binnengaan en daar dieven tegenkomen. Echt spannend!

Voor school moeten we elke periode een boek lezen en daar een opdracht bij maken. Op dit moment zijn we bezig met een boekpresentatie, waarbij je ook een stukje moet voorlezen. Op vrijdag lezen we daarnaast in de les, eerst een kwartier en nu een halfuur. Alleen is niet iedereen dan stil.

Ik vind lezen belangrijk, omdat je nieuwe woorden leert en een verhaal beter begrijpt. Het helpt ook bij de opdrachten en presentaties die we moeten maken.'

ISK 'Ze krijgen meer zelfvertrouwen'

Marieke van der Sluis is onderwijsassistent op de ISK en ook verantwoordelijk voor de schoolbibliotheek. Ze begeleidt leerlingen vaak individueel of in kleine groepjes.

'Voor deze bijzondere groep leerlingen is lezen tegelijk ook leren,' legt ze uit. 'Ze bouwen woordenschat op, leren betekenis koppelen aan context en ontdekken grammatica in de praktijk. Maar misschien wel het belangrijkste: ze krijgen meer zelfvertrouwen.'

In de les wordt vooral Nederlands gelezen. Daarbuiten mogen leerlingen ook kiezen voor hun eigen taal. 'Dat bevordert het leesplezier. En opvallend genoeg kiezen sommige leerlingen dan alsnog voor Nederlands.'

De bibliotheek speelt daarin een grote rol. Die is nog in ontwikkeling. Er worden ook boeken besteld die aansluiten bij de wensen

van de leerlingen. 'Toen de Arabische boeken binnenkwamen waren leerlingen echt blij dat ze ook in hun eigen taal konden lezen.'

Niet iedere leerling leest op hetzelfde niveau. Sommige leerlingen zijn nog niet gealfabetiseerd. 'Dan werken we met prentenboeken. Je vertelt samen een verhaal in eenvoudige taal. Illustraties zijn dan heel belangrijk. Ze zeggen vaak al meer dan woorden.'

Marieke leest zelf altijd mee. 'Ik pak vaak dezelfde boeken als de leerlingen. Dan kun je er samen over praten. Als je zelf enthousiast bent, werkt dat aanstekelijk.'

Hala:
'Ik lees om dingen te weten'

'Ik lees graag. Ik lees om dingen te weten. Op school lees ik Arabische en Nederlandse boeken. Als ik een boek niet leuk vind dan ga ik zelf naar de bibliotheek en kies een ander boek. Ik hou het meest van spannende boeken over vroeger. Maar Arabische boeken vind ik het allerleukst.'

Stepan:
'Ik houd van mooie verhalen'

'Ik lees soms. Soms wil ik het niet. Ik lees vooral thuis. Ik houd van mooie verhalen. In het Russisch. Op school lees ik niet zo vaak. Bijna alle boeken die ik heb gelezen zijn leuk.'

Winsum 'Zien lezen doet lezen'

Elsa Hesseling is docent Nederlands in Winsum. In haar lessen staat leesplezier centraal. 'De meeste leerlingen vinden lezen helaas niet leuk. Dus je moet ze echt zien te bereiken.'

In haar klassen werkt Elsa met samenleesprojecten. Leerlingen mogen kiezen uit verschillende boeken. Samen bekijken ze de achterflap en soms laat Elsa een boektrailer zien op het digibord. Ook leest ze regelmatig hardop voor. 'De klas kiest zelf. En dat is belangrijk, want motivatie is alles.'

Langdurige concentratie is volgens haar een groeiende uitdaging. 'Lange teksten zijn ze niet meer gewend. Ze willen het niet meer, maar kunnen het vaak ook niet. Daar moet je ze echt in trainen.' Samen lezen helpt daarbij. 'Je kunt woorden bespreken die ze niet kennen en samen praten over het verhaal.'

Elsa geeft zelf het goede voorbeeld. Op haar bureau liggen altijd boeken. Ze heeft ook een eigen collectie die leerlingen

mogen lenen. 'Zodra de leerlingen lezen, lees ik zelf ook. Zien lezen doet lezen.' Leerlingen vragen haar vaak wat ze leest. Wie nieuwsgierig is, neemt zo'n boek mee naar huis. Lezen blijft niet beperkt tot de lessen Nederlands. Op school is

afgesproken dat iedere leerling altijd een boek in de tas heeft, vijf dagen per week. Is een toets af of blijft er leestijd over, dan wordt er gelezen. 'Als je kinderen daar vanaf klas 1 aan laat wennen, dan weten ze niet beter.'

Haar liefde voor kinderboeken is een belangrijke drijfveer. Haar huidige favoriet is Krekel van Annet Schaap. 'Ik noemde dat boek in de les en kreeg het voor mijn verjaardag cadeau van vier meisjes uit mijn klas. Zo lief. Dat vond ik fantastisch.'

Joosje, klas 3:
'Ik hou van Harry Potter'

'Ik lees heel graag, omdat ik dan even in een andere wereld kan zijn. Alsof ik een film kijk.'

Mijn lievelingsboeken zijn de Harry Potterboeken, ik heb ze meerdere keren gelezen. Ik hou van de verhalen en de fantasie. Soms moet ik moeilijke woorden aan mijn ouders vragen, maar dat maakt het alleen nog maar leuker.

In de klas leest de docent soms korte verhalen voor. Ook maken we boek-

presentaties. Dan lezen we stukjes voor en vertellen iets over de schrijver.

Het boek Nog 27 dagen te leven van Maren Stoffels raakte me diep. Het gaat over een meisje met kanker en hoe haar gezin omgaat met verlies. Dat boek kan ik zeker aanraden.'

Stella, klas 3:
'Ik kan me helemaal inleven'

'Ik lees graag, omdat je helemaal in een boek wordt gezogen en in een eigen wereld belandt.'

Mijn favoriete auteur is Alice Oseman. 'Haar boeken voelen heel echt, alsof het echt zou kunnen gebeuren. Ze gebruikt weinig moeilijke woorden. Daardoor kun je ze snel lezen. En dat vind ik fijn.'

Het boek 'Aristoteles en Dante ontdekken de geheimen van het universum' van Benjamin Alire Sáenz zette me aan het denken. 'Eén van de hoofdpersonen raakt in coma. Je ziet hoe de ander daarmee omgaat.' Dat boek kan ik iedereen aanraden.'

